

Standardy Ochrony Małoletnich w Fundacji ProCuro we Wrocławiu

I. PODSTAWY PRAWNE I DEFINICJE

1. Kwestie związane z ochroną małoletnich w ramach niniejszych Standardów opierają się na uwzględnieniu następujących podstaw prawnych :
 - I. Prawo międzynarodowe:
 - 1) Konwencja o prawach dziecka ONZ z dnia 20.11.1989 r.;
 - 2) Europejska Karta Społeczna z dnia 18 października 1961 r.;
 - 3) Konwencja Rady Europy z dnia 25 października 2007 r.
 - II. Prawo Unii Europejskiej:
 - 1) Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej;
 - 2) Konkluzje Rady (UE) z grudnia 2019 r.;
 - 3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO) z dnia 27 kwietnia 2016 r.
 - III. Prawo krajowe:
 - 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i polskie ustawodawstwo, a także ratyfikowane umowy międzynarodowe
 - 2) Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka z dnia 6 stycznia 2000 r.
 - 3) Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.
 - 4) Kodeks karny oraz ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym z dnia 13 maja 2016 r.
 - 5) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.
 - 6) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw
 - 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
2. Poniższe terminy pisane w niniejszych Standardach z wielkiej litery oznaczają:
 - 1) **Pracownik** – osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia, a także osoba pełnoletnia wykonująca działania w ramach umowy wolontariackiej w Fundacji;
 - 2) **Uczestnik** – każda osoba małoletnia (do ukończenia 18 roku życia) będąca uczestnikiem zajęć, wydarzeń lub akcji organizowanych przez Fundację, a także małoletni wolontariusz związany z Fundacją umową wolontariacką ;
 - 3) **Opiekun/Opiekun prawny** – osoba uprawniona do reprezentacji i stanowieniu o Uczestniku, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy: rodzic bądź opiekun posiadający pełnię władzy rodzicielskiej lub opiekun prawny (osobę reprezentującą dziecko, ustanowioną przez sąd, w sytuacji, gdy rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska lub gdy rodzice nie żyją);
 - 4) **Zgoda Opiekuna** – zgoda co najmniej jednego z Opiekunów prawnych;

- 5) **Interes dziecka** - zespół wartości i warunków koniecznych do prawidłowego rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i moralnego dziecka, z uwzględnieniem jego szczególnej sytuacji, w tym zdrowotnej;
- 6) **Krzywdzenie małoletniego** – popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę Uczestnika przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Fundacji lub zagrożenie dobra Uczestnika, w tym jego zaniedbywanie. Krzywdzeniem jest:
 - a) **przemoc fizyczna** – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być m. in. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna powoduje lub może spowodować utratę zdrowia bądź też zagrażać życiu,
 - b) **przemoc psychiczna/emocjonalna** – to zastraszanie, poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie Uczestnika, w szczególności powtarzające się, wciąganie Uczestnika w konflikty Pracowników, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia,
 - c) **przemoc seksualna** – to angażowanie Uczestnika w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie, współżycie) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm),
 - d) **zaniedbywanie** – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych Uczestnika przez Opiekuna, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego;
- 7) **Dane osobowe Uczestnika** –wszelkie informacje umożliwiające identyfikację Uczestnika;
- 8) **Placówka** – instytucja, której uczniem lub wychowankiem jest Uczestnik lub też uczeń/wychowanek podejrzany o zachowania krzywdzące Uczestnika.

II. ZAŁOŻENIA I CELE STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH

1. Niniejsze Standardy stworzone zostały i stosowane będą z zachowaniem następujących założeń:
 - 1) w Fundacji nie są zatrudniane i Fundacja nie będzie współpracować z osobami mogącymi zagrażać bezpieczeństwu i krzywdzić Uczestników,
 - 2) Pracownik potrafi zidentyfikować symptomy krzywdzenia Uczestnika oraz podejmować odpowiednie, zgodne z niniejszymi Standardami działania,
 - 3) podejmowane w Fundacji działania nie mogą naruszać praw dziecka, praw człowieka oraz bezpieczeństwa danych osobowych,
 - 4) Uczestnicy pozyskują od Pracowników wiedzę, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami, jak również wiedzę, do kogo zwracać się o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych i czynią to mając świadomość skuteczności podejmowanych w Fundacji działań,
 - 5) ustalone w Fundacji standardy i prowadzone na ich podstawie postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia Uczestnika jest zorganizowane w sposób zapewniający im skuteczną ochronę,
 - 6) działania podejmowane w ramach ochrony Uczestników przed krzywdzeniem są dokumentowane oraz monitorowane i poddawane okresowej weryfikacji przy udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów.

2. Celem niniejszych Standardów jest ochrona małoletnich rozumiana zarówno jako działania zapobiegawcze mające na celu zminimalizowanie szans na wystąpienie krzywdy małoletnich Uczestników w ramach zajęć organizowanych przez Fundację, jak i działania służące temu, aby zapewnić, w przypadku pojawienia się obaw wystąpienia krzywdy, że podjęte zostaną odpowiednie działania właściwych podmiotów mające na celu eliminację krzywdy i minimalizację jej skutków u Uczestnika, jak również unikanie złych praktyk prowadzących do warunków sprzyjających naruszaniu Interesów dziecka.
3. Specyfika działania Fundacji polegająca na okazjonalnym względnie cyklicznym (ale nie stałym) organizowaniu zajęć/wydarzeń/aktywności dla Uczestników, zawsze we współpracy z Placówką opiekującą się danymi Uczestnikami, powoduje, że działania Fundacji w zakresie ochrony małoletnich mają charakter wspierający i uzupełniający do standardów stosowanych w Placówce Uczestników. Jednocześnie Fundacja w ramach swoich struktur szczególnie uczyła Pracowników na możliwość narażania Interesu dziecka głównie ze względu na następujące złe praktyki, którym w szczególności winny przeciwdziałać procedury niniejszych Standardów:
 - 1) podejmowanie niewystarczającej dbałości o unikanie urazów, szczególnie ze względu na niepełnosprawność wielu Uczestników;
 - 2) niezgłaszanie zachowań, które mogą narażać Interes dziecka i pozwalanie na niezgłaszanie niepokojących praktyk;
 - 3) ciągłe okazywanie przychylności lub ignorowanie niektórych Uczestników ze względu na ich predyspozycje lub osiągnięcia;
 - 4) używanie agresywnego, wulgarного języka i zakazanych substancji w obecności Uczestników.

III. ZASADY POLITYKI FUNDACJI W ZAKRESIE STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH

1. Wszelkie działania Fundacji podejmowane będą w najlepszym interesie Uczestników. Zapewnienie ochrony Uczestnikom jest związane ze zwiększaniem ich radości i możliwości rozwoju poprzez statutowe działania Fundacji na ich rzecz.
2. Prawa dzieci będą szanowane i promowane przez Fundację, która uznaje, że każda forma naruszenia praw dziecka jest niedopuszczalna i nie będzie tolerowana.
3. Zasady i praktyki niniejszych Standardów będą stosowane jednakowo względem wszystkich i każdego Uczestnika.
4. Ochrona Uczestników jest podstawowym obowiązkiem każdego Pracownika Fundacji.
5. Wszystkie obawy i zgłoszenia dotyczące bezpieczeństwa i ochrony Uczestników będą traktowane poważnie.
6. Żadna pojedyncza organizacja czy podmiot nie są w stanie chronić Uczestników samodzielnie, dlatego Fundacja kładzie nacisk na współpracę z Opiekunami, Placówkami oraz wszystkimi uprawnionymi organizacjami, instytucjami i organami.
7. Fundacja dokłada starań w zakresie promocji i rozwoju niniejszych Standardów w celu zapewnienia jak najszerzej i najpełniejszej ochrony Uczestnikom, pogłębiania wiedzy Uczestników i Opiekunów w zakresie kwestii dotyczących ochrony Uczestników.
8. W celu pełnej realizacji celów niniejszych Standardów Fundacja prowadzi:
 - 1) działania edukacyjne i społeczne w celu zwiększenia świadomości i wiedzy o bezpieczeństwie dzieci wśród Opiekunów, Uczestników, Pracowników Fundacji,

- 2) współpracę z organami, organizacjami i instytucjami zajmującymi się ochroną dzieci, które mogą służyć pomocą w realizacji procedur przewidzianych Standardami,
 - 3) odpowiednie działania przepisane prawem i niniejszymi Standardami w przypadku zarzutów o działania zabronione, w tym w szczególności poprzez kierowanie spraw do odpowiednich organów publicznych,
 - 4) działania mające na celu stworzenie, stosowanie i ulepszanie narzędzi i procedur umożliwiających zgłaszanie naruszeń praw Uczestników i zapewnianie im ochrony,
 - 5) działania mające na celu zapobieganie zatrudnianiu nieodpowiednich osób (pracowników i wolontariuszy),
 - 6) zadbanie o zrozumienie przez wszystkich Pracowników Fundacji ich roli i obowiązków w odniesieniu do ochrony dzieci,
9. Zasady bezpieczeństwa w Internecie zawiera **Załącznik nr 5** do Standardów.

IV. ZASADY ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM UCZESTNIKÓW PODCZAS AKTYWNOŚCI ORGANIZOWANYCH PRZEZ FUNDACJĘ

1. Ocena ryzyka:
 - 1) ocena ryzyka jest zalecana dla każdej planowanej aktywności, np. organizacji przedstawień, wydarzeń, warsztatów i innych grupowych zajęć organizowanych przez Fundację dla Uczestników.
 - 2) celem oceny ryzyka jest wcześniejsze zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń oraz zapewnienie możliwości podjęcia działań, które wyeliminują ryzyko lub zredukują obszary wpływu (zmiana miejsca wydarzenia).
2. Nadzór podczas wydarzeń dla Uczestników organizowanych przez Fundację:
 - 1) przed organizacją wydarzenia należy zdecydować i zapewnić niezbędny poziom nadzoru (ilość Pracowników opiekujących się Uczestnikami), biorąc pod uwagę:
 - 2) zasady obowiązującego prawa, w tym w zasadę zgodnie z którą liczba Uczestników pozostających pod opieką jednego wychowawcy nie może przekraczać 20 osób; w przypadku zaś grupy z dziećmi do 10 roku życia oraz grupy mieszanej, w której są dzieci do 10 roku życia, liczba uczestników wypoczynku pozostających pod opieką jednego wychowawcy wypoczynku nie może przekraczać 15 osób;
 - 3) stopień rozwoju psychofizycznego i ewentualnie niepełnosprawności;
 - 4) specyfikę aktywności oraz warunki, w jakich będzie się ona odbywać;
 - 5) możliwość zachowania opieki nad pozostałymi Uczestnikami w razie nagłych wypadków przydarzających się niektórym z Uczestników.
3. Odpowiedzialność i rola Pracowników i Opiekunów:
 - 1) Pracownik-opiekunowie towarzyszący Uczestnikom podczas wydarzenia jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa Uczestnikom.
 - 2) wskazane jest zapoznanie Uczestników z zasadami zachowania w trakcie wydarzenia, aby znali stawiane im oczekiwania i przysługujące im prawa;

V. KODEKS POSTĘPOWANIA

1. Kodeksy postępowania określają oczekiwane zachowania od ich adresatów. Kodeksy stanowią zestaw uzgodnionych i akceptowalnych zachowań, które pomagają tworzyć i utrzymywać pozytywne, przyjazne i bezpieczne środowisko dla Uczestników korzystających z zajęć organizowanych przez Fundację.

2. Dla zachowania najwyższych standardów ochrony małoletnich Fundacja przyjmuje Kodeks postępowania dla Pracowników (trenerów, opiekunów, wolontariuszy i innych osób pracujących z Uczestnikami) – **załącznik nr 1** do Standardów.
3. Prowadząc zajęcia z Uczestnikami, Pracownik powinien być dla nich wzorem, być uważnym opiekunem i wspierającym nauczycielem. Ważne jest, aby wszyscy Pracownicy mający kontakt z Uczestnikami mieli świadomość zasad, wytycznych i dobrych praktyk, których przestrzeganie im w tym pomoże. Każdy Pracownik zobowiązany jest do zapoznania się z Kodeksem postępowania.

VI. ZASADY BEZPIECZNEJ REKRUTACJI PRACOWNIKÓW FUNDACJI

1. Źródło zagrożenia dla bezpieczeństwa Uczestników może stanowić środowisko osób zajmujących się prowadzeniem działalności Fundacji i opieką nad Uczestnikami. W celu ograniczenia tego ryzyka, Fundacja ustanawia ścieżkę rekrutacji osób zajmujących się Uczestnikami.
2. Bezpieczna rekrutacja Pracowników obejmuje 3 etapy:
 - I. etap obejmuje: określenie wymogów stawianych kandydatom do pracy, formy ogłoszenia na oferty na dane stanowisko, formularza stosowanego jako formularza zgłoszeniowego oraz przeprowadzanie rozmowy kwalifikacyjnej;
 - II. etap obejmuje: weryfikację kandydata składającego aplikację na stanowisko przed jego przyjęciem do pracy, etap ten opiera się na złożeniu przez kandydata stosowanych oświadczeń, przedstawieniu referencji oraz skontrolowaniu przez Fundację tożsamości kandydata, posiadanych kwalifikacji i przeszłości karnej – zgodnie z wymogami obowiązującego prawa;
 - III. etap obejmuje: weryfikację Pracownika w określonym czasie po jego przyjęciu do pracy/wykonywaniu zadań (zalecane jest zawieranie umów o pracę na okres próbny).
3. Każdy nowy Pracownik powinien odbyć szkolenie z bezpieczeństwa Uczestników w terminie miesiąca od dnia nawiązania stosunku prawnego z Fundacją (a następnie regularnie przechodzić szkolenia w tym przedmiocie), w tym w szczególności zapoznać się i stosować niniejsze Standardy i procedury w nich ustanowione.
4. Prezes Zarządu, lub wyznaczony przez niego Pracownik, przed nawiązaniem z daną osobą (kandydatem) stosunku prawnego, w ramach którego kandydat wykonywać będzie zadania związane z treningiem, edukacją, rywalizacją sportową i rekreacją lub wypoczynkiem, czy leczeniem Uczestników lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w **Rejestrze z dostępem ograniczonym** lub **Rejestrze osób**, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr.
5. Od kandydata pobierane są również informacje z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności
6. Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów.
7. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas

kandydat składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany oraz nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

VII. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI PRACOWNIKA Z UCZESTNIKAMI

1. Podstawową zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez Pracownika względem Uczestników jest działanie w Interesie dziecka. Pracownik traktuje Uczestników z szacunkiem oraz uwzględnia ich godność i potrzeby, w tym w szczególności wynikające z niepełnosprawności Uczestnika. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec Uczestnika w jakiegokolwiek formie.
2. Pracownik zobowiązany jest do utrzymywania profesjonalnej relacji z Uczestnikami i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec Uczestnika są odpowiednie do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione, zrozumiałe dla Uczestnika i sprawiedliwe wobec pozostałych Uczestników.
3. Pracownik w kontakcie z Uczestnikami:
 - 1) zachowuje cierpliwość i odnosi się do Uczestników z szacunkiem;
 - 2) uważnie wysłuchuje Uczestnika i stara się udzielać mu odpowiedzi dostosowanej do sytuacji i ich wieku i niepełnosprawności;
 - 3) nie zawstydyza Uczestnika, nie lekceważy, nie upokarza i nie obraża;
 - 4) nie krzyczy, chyba że wymaga tego sytuacja niebezpieczna (np. ostrzeżenie);
 - 5) nie ujawnia informacji, w tym w szczególności drażliwych, o Uczestniku osobom do tego nieuprawnionym;
 - 6) nie dopuszcza do niestosownych żartów, nie używa wulgaryzmów, nie wykonuje obraźliwych gestów i nie wypowiada treści o zabarwieniu seksualnym;
 - 7) nie wykorzystuje przewagi fizycznej ani stosuje gróźb.
4. Decyzje dotyczące Uczestnika powinny zawsze uwzględniać jego oczekiwania, ale również brać pod uwagę jego Interes oraz Interesy pozostałych dzieci, w tym bezpieczeństwo pozostałych Uczestników i innych osób.
5. Pracownik zobowiązany jest do równego traktowania Uczestników, niezależnie od ich płci, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy też niepełnosprawności.
6. Pracownik zobowiązany jest do zachowania w poufności informacji uzyskanych w związku z pełnioną funkcją lub wykonywaną pracą, w szczególności dotyczących zdrowia, potrzeb rozwojowych, możliwości psychofizycznych, seksualności, orientacji seksualnej, pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub światopoglądów Uczestników.
7. Pracownik nie może utrzymywać wizerunków Uczestników w celach prywatnych, również służbowych, jeżeli Opiekun nie wyraził na to zgody.

8. Pracownikowi zabrania się przyjmowania prezentów od Uczestników oraz ich Opiekunów. Wyjątki stanowią drobne, okazjonalne podarunki związane ze świętowaniem pozytywnych wydarzeń dotyczących Uczestników.
9. Pracownikowi bezwzględnie zabrania się:
 - 1) nawiązywać relacji seksualnych z Uczestnikiem;
 - 2) składać Uczestnikowi propozycji o charakterze seksualnym i pornograficznym, w tym również udostępniania takich treści;
 - 3) dotykać Uczestnika w sposób, który mógłby zostać nieprawidłowo zinterpretowany; w szczególności kontakt fizyczny z Uczestnikiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji podporządkowania;
 - 4) proponować Uczestnikom alkoholu, środków dopingujących, wyrobów tytoniowych i innych używek (narkotyków, tzw. dopalaczy).
10. Pracownik nie powinien angażować się w zabawy typu: łaskotanie, udawane walki, brutalne zabawy fizyczne itp.
11. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalny jest kontakt fizyczny Pracownika z Uczestnikiem, do których zaliczyć można w szczególności:
 - 1) pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w czynnościach higienicznych, jeśli typ niepełnosprawności tego wymaga, a Uczestnik/ jego Opiekun wyrazi zgodę;
 - 2) pomoc Uczestnikowi w czasie zajęć organizowanych przez Fundację.
12. Poza godzinami zajęć organizowanych przez Fundację kontakt Pracownika z Uczestnikami jest co do zasady zabroniony; w szczególności niedopuszczalne jest zapraszanie Uczestników do miejsca zamieszkania Pracownika, spotkania z Uczestnikiem/jego Opiekunem powinny odbywać się w lokalu siedziby Fundacji lub na terenie prowadzonych przez Fundację zajęć.
13. Ustala się dobre praktyki Pracownika:
 - 1/ spostrzegawczość i wrażliwość na potrzeby dzieci
 - 2 / cierpliwość
 - 3 / pogodne usposobienie
 - 4 / kreatywność
 - 5 / stabilność emocjonalna
 - 6 / wysoka kultura osobista
 - 7 / lojalność
 - 8 / pasja
 - 9 / zaangażowanie
 - 10 / elastyczność w prowadzeniu zajęć
 - 11 / dobre zorganizowanie
 - 12 / umiejętność jednoczenia grupy Uczestników i indywidualne podejście do każdego dziecka.

VIII. ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA UCZESTNIKÓW

§ 8.

1. Pracownik w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ujawniające ryzyko krzywdzenia Uczestników, w tym w szczególności w sytuacji, gdy Uczestnik:
 - 1) nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.;

- 2) ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić, szczególnie gdy obrażenia są w różnej fazie gojenia, zaś podawane wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp.;
 - 3) wykazuje objawy strachu przed Opiekunem;
 - 4) wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła; nagle milknie, kiedy pojawiają się dorośli;
 - 5) jest rozbudzony seksualnie nie stosownie do sytuacji i wieku i niepełnosprawności;
 - 6) unika pewnych sytuacji lub osób;
 - 7) wydaje się być odizolowany lub nie integruje się z innymi w zespole.
2. Jeżeli z objawami u Uczestnika współwystępują określone zachowania Opiekunów, to podejrzenie, że Uczestnik jest krzywdzony jest szczególnie uzasadnione. Niepokojące zachowania rodziców to:
- 1) Opiekun podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnień przyczyn obrażeń Uczestnika;
 - 2) Opiekun odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi sytuacją Uczestnika;
 - 3) Opiekun wypowiada się o Uczestniku stale w negatywny, nieuzasadniony sposób, w tym zachowuje się agresywnie;
 - 4) rodzic (opiekun) ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np. reaguje nieadekwatnie do sytuacji;
 - 5) Opiekun nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.
3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, Pracownicy podejmują działania zgodne z niniejszymi Standardami, w tym przede wszystkim dokonują zgłoszenia do Placówki Uczestnika lub osoby podejrzanej o naruszenie Interesu dziecka będącej też Uczestnikiem, w miarę możliwości i potrzeby organizują spotkania z Uczestnikiem, Opiekunami.
4. W razie zgłoszenia przez Uczestnika obaw lub zdarzeń noszących znamiona naruszeń lub możliwości naruszeń Interesu dziecka, Pracownik, do którego dokonano zgłoszenia, zobowiązany jest przede wszystkim:
- 1) zachować spokój i nie okazywać szoku lub niedowierzania;
 - 2) uważnie wysłuchać Uczestnika oraz zaoferować wspierające wypowiedzi, zwłaszcza gdy Uczestnik ujawnia nadużycie seksualne, na przykład: "Przykro mi, że to się stało", "To nie twoja wina";
 - 3) nie zadawać szczegółowych, dociekliwych lub prowadzących pytań;
 - 4) zapewnić Uczestnika, że to, co zostało powiedziane, zostanie poważnie potraktowane;
 - 5) wyjaśnić Uczestnikowi, co zamierza zrobić;
 - 6) powiedzieć Uczestnikowi, że nie można utrzymywać w tajemnicy jego informacji, ale informacje będą przekazane dalej tylko po to, aby zapewnić mu bezpieczeństwo (nie należy składać obietnic dotyczących poufności, których nie będą mogły zostać dotrzymane);
 - 7) nie okazywać lekceważenia, skrajnych reakcji, np. złość, szok, przerażenie itp.;
 - 8) nie wyciągać pochopnych wniosków, nie oskarżać i nie spekulować;
 - 9) nie wydawać osądów na temat domniemanego sprawcy;
 - 10) nie próbować badać ujawnionej sytuacji we własnym zakresie.

IX. ZASADY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA UCZESTNIKA PRZEZ PRACOWNIKA, OSOBĘ TRZECIĄ, INNEGO UCZESTNIKA LUB OPIEKUNA

ZASADY OGÓLNE

1. Fundacja uwzględnia okoliczność, że wypracowane schematy postępowania interwencyjnego służb publicznych, szczególnie odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa dziecka, oraz Placówek Uczestników zwiększają gwarancje ochrony praw dzieci, wyczulenie na każdy nieprawidłowy sygnał płynący od dziecka lub wynikający z obserwacji. Pracownicy policji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji i Placówek ściśle ze sobą współpracują, stosują wypracowane schematy działań służące ochronie dobra i bezpiecznego rozwoju dziecka.
2. Z powodów wskazanych w pkt 1. powyżej, w wypadku gdy Pracownik jest świadkiem krzywdzenia Uczestnika lub podejrzewa, że Uczestnik jest krzywdzony, ma obowiązek powiadomić o tym: pomoc społeczną, policję lub Placówkę Uczestnika w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych.
3. Zgłoszenie w miarę możliwości winno być sporządzane zgodnie ze wzorem formularza zgłoszeniowego zawartym w załączniku nr 2 do Standardów. W przypadku podejrzenia, że życie Uczestnika jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 999 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje osoba, która pierwsza powzięła informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji (załącznik nr 3 do Standardów).
4. Niezależnie od zgłoszenia do właściwych organów lub placówek, w wypadku zaistnienia lub zgłoszenia zdarzenia naruszającego Interesy dziecka, wewnątrz organizacji Fundacji należy przeprowadzić postępowania wewnętrzne, opracować i zrealizować plan naprawczy, przy czym poszczególne kroki winny być każdorazowo dokumentowane pisemnie (zgodnie ze wzorem załącznika nr 3 do Standardów).
5. O ile to możliwe, przed zgłoszeniem do odpowiednich służb, Zarząd Fundacji informuje Opiekunów o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia Uczestnika do odpowiedniej instytucji (policja lub sąd rodzinno-opiekuńczy, lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej).
6. Wszyscy Pracownicy i inne osoby, które powzięły informację o krzywdzeniu Uczestnika lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

ZASADY POSTĘPOWANIA W WYPADKU NADUŻYĆ DOKONANYCH WEWNĄTRZ FUNDACJI – PRZEZ PRACOWNIKA LUB INNEGO UCZESTNIKA (ŚRODOWISKO WEWNĘTRZNE)

7. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia Uczestnika przez osoby trzecie, związane Fundacją, tj. pracownicy, zleceniobiorcy, wolontariusze, organizacje i firmy współpracujące Fundacją:
 - 1) jeśli Pracownik podejrzewa, że Uczestnik doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie, zobowiązany jest do zapewnienia Uczestnikowi bezpiecznego miejsca i odseparowania go od osoby stwarzającej zagrożenie. Pracownik zobowiązany jest do zawiadomienia Zarządu Fundacji oraz wszczęcia procedury, o której mowa w pkt 1. – pkt 5. powyżej;

- 2) jeśli Pracownik podejrzewa, że Uczestnik doświadczył jednorazowo przemocy fizycznej lub psychicznej (np. popychanie, poniżanie, ośmieszanie), zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo Uczestnika i odseparowania go od osoby krzywdzącej. Następnie powinien zawiadomić Zarząd Fundacji w celu uregulowania stosunków prawnych Fundacji z osobą krzywdzącą;
 - 3) jeśli Pracownik zauważy inne niepokojące zachowania wobec Uczestników np. krzyki, niestosowne komentarze zobowiązany jest zadbać o bezpieczeństwo Uczestnika i odseparować go od osoby podejrzanej o krzywdzenie, a następnie zobowiązany jest poinformować Zarząd Fundacji w celu umożliwienia przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej, a w razie potrzeby – podjęcia dalszych działań.
8. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia Uczestnika przez innego Uczestnika:
- 1) jeśli Pracownik podejrzewa, że Uczestnik doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie, zobowiązany jest do zapewnienia Uczestnikowi bezpiecznego miejsca i odseparowania go od osoby stwarzającej zagrożenie. Pracownik zobowiązany jest do zawiadomienia Zarządu Fundacji oraz wszczęcia procedury, o której mowa w pkt 1. – pkt 5. powyżej;
 - 2) jeśli Pracownik podejrzewa, że Uczestnik doświadczył jednorazowo przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony innego Uczestnika, zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo Uczestnika i odseparowania go od osoby krzywdzącej. Ponadto zawiadamia Zarząd, aby zawiadomiona została Placówka Uczestnika.

ZASADY POSTĘPOWANIA W WYPADKU NADUŻYĆ ZEWNĘTRZNYCH

9. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia Uczestnika przez jego Opiekuna:
- 1) jeśli Pracownik podejrzewa, że Uczestnik doświadczył przemocy fizycznej lub psychicznej/emocjonalnej ze strony Opiekuna, zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo Uczestnika. Ponadto zawiadamia Zarząd, aby przeprowadził postępowanie zgodnie z pkt 1.- pkt 5. powyżej, w tym Zarząd informuje Opiekuna o możliwości udzielenia wsparcia psychologicznego. W przypadku braku współpracy Opiekuna lub powtarzającej się przemocy, Zarząd zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia właściwego ośrodka pomocy społecznej, jednocześnie składa wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny;
 - 2) jeśli Pracownik podejrzewa, że Uczestnik jest zaniedbany lub jego Opiekun jest niewydolny wychowawczo, powinien zadbać o bezpieczeństwo Uczestnika. Pracownik powiadamia o zdarzeniu Zarząd, który powiadamia Placówkę Uczestnika. Jeśli sytuacja Uczestnika się nie poprawi, Zarząd zobowiązany jest zawiadomić ośrodek pomocy społecznej.

X. ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH MAŁOLETNIEGO

Dane osobowe Uczestnika podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) zgodnie z wewnętrznymi aktami obowiązującymi w Fundacji.

XI. ZASADY OCHRONY WIZERUNKU UCZESTNIKA

Upublicznienie przez Pracownika lub Fundację wizerunku Uczestnika utrwalonego w jakiegokolwiek formie (tj. fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody Opiekuna udzielanej zgodnie z procedurami obowiązującymi w Fundacji.

XII. ZASADY AKTUALIZACJI STANDARDU OCHRONY UCZESTNIKÓW ORAZ ZAKRES KOMPETENCJI OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU FUNDACJI DO STOSOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH

1. Procedura aktualizowania Standardu odbywa się nie rzadziej niż raz na 2 lata.
2. Zarząd Fundacji wyznacza osobę odpowiedzialną za Standardy Ochrony Małoletnich.
3. Osoba wyznaczona przez Zarząd Fundacji monitoruje realizację Standardów, reaguje na ich naruszenie oraz koordynuje zmiany w Standardach prowadząc równocześnie rejestr zgłoszeń i proponowanych zmian.
4. Osoba odpowiedzialna za realizację Standardu zobowiązana jest do przeprowadzania wśród Pracowników (przynajmniej raz w roku) ankiety, której wzór stanowi **załącznik nr 4** do Standardów.
5. Po przeprowadzonej ankiecie, osoba odpowiedzialna opracowuje wypełnione ankiety oraz sporządza z nich raport, który przedstawia Zarządowi Fundacji.
6. W ankiecie Pracownicy mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać naruszenia Standardów.
7. Zarząd Fundacji wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza Pracownikom nowe brzmienie Standardów Ochrony Małoletnich.

XIII. ZASADY UDOSTĘPNIANIA RODZICÓM I UCZESTNIKOM STANDARDÓW DO ZAPOZNANIA SIĘ Z NIMI I ICH STOSOWANIA

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest dokumentem Fundacji ogólnodostępnym dla Pracowników, Uczestników i ich Opiekunów.
2. Dokument opublikowany jest na stronie internetowej Fundacji.
3. Pracownicy mają obowiązek zapoznania Uczestników ze Standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby Uczestnicy mogli go zrozumieć niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej.

XIV. ZAPISY KOŃCOWE

1. Standardy Ochrony Małoletnich wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla Pracowników, w szczególności poprzez wyłożenie do wglądu w miejscu ogłoszeń dla Pracowników lub poprzez przesłanie tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej.

ZAŁĄCZNIK NR 1

KODEKS POSTĘPOWANIA DLA PRACOWNIKÓW (OPIEKUNÓW, WOŁONTARIUSZY I INNYCH OSÓB PRACUJĄCYCH Z UCZESTNIKAMI)

Zobowiązuję się:

1. szanować godność i wartości wszystkich osób biorących udział w zajęciach organizowanych przez Fundację, bez względu na ich wiek, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne, płeć, niepełnosprawność, język, religię, poglądy polityczne, status majątkowy, orientację seksualną, poziom umiejętności lub inne,
2. reagować i zgłaszać odpowiednim podmiotom obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowania oraz naruszenia Standardów Ochrony Małoletnich,
3. doceniać wysiłki i uczestnictwo bardziej niż koncentrować się na wynikach,
4. przestrzegać postanowień Standardów Ochrony Małoletnich i stawiać dobro i bezpieczeństwo (Interes) dzieci ponad wszystko,
5. dawać przykład swoim zachowaniem i być wzorem do naśladowania dla dzieci – obejmuje to niepicie alkoholu, niebranie narkotyków, nieużywanie niewłaściwego, rasistowskiego, homofobicznego lub innego dyskryminującego języka lub zajmowania takich postaw,
6. reagować na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji wśród dzieci,
7. komunikować się z dziećmi w sposób konstruktywny, odpowiedni do ich wieku i niepełnosprawności, nigdy ich nie upokarzając,
8. nie angażować dzieci do celów osobistych lub finansowych,
9. nie angażować się w żadne stosunki seksualne z żadnym dzieckiem, co obejmuje m.in. niestosowanie seksualnie sugestywnych lub dwuznacznych komentarzy i zachowań względem dziecka,
10. nie prowokować nieodpowiednich kontaktów z dziećmi, utrzymywać odpowiednie granice w kontaktach z dziećmi,
11. prowadzić zajęcia dostosowane do umiejętności i wieku dzieci,
12. współpracować z lekarzami, fizjoterapeutami dla dobra każdego dziecka,
13. nie stosować w żadnym wypadku przemocy fizycznej i psychicznej, w tym kar cielesnych,
14. szanować prywatność dzieci, np. nie otaczać dzieci osobistą opieką, której dzieci nie potrzebują,
15. nie angażować się w niewłaściwe korzystanie z mediów społecznościowych, w tym nie wdawać się w prywatne rozmowy z dziećmi w mediach społecznościowych i nigdy nie zamieszczać komentarzy ani nie udostępniać zdjęć i filmów, które mogłyby zagrozić ich dobru lub wyrządzić im krzywdę,
16. nie publikować zdjęć, filmów ani innych informacji o dzieciach i ich rodzinach w osobistych mediach społecznościowych, np. na Facebooku lub stronach internetowych lub w mediach społecznościowych Klubu, związku, bez zgody zainteresowanych dzieci i ich opiekunów,
17. dzielić się swoimi obawami dotyczącymi bezpieczeństwa i ochrony dzieci z Zarządem Fundacji,
18. być wyczulonym na wszelkie formy zastraszania lub zagrożenia wynikające z używania telefonów komórkowych przez dzieci np. do robienia zdjęć.

Przyjmuję do wiadomości, iż nieprzestrzeganie tego kodeksu postępowania będzie skutkowało podjęciem odpowiednich działań. Może to oznaczać usunięcie z aktywności/wydarzenia na czas, gdy prowadzone jest dochodzenie i może skutkować postępowaniem dyscyplinarnym i/lub prawnym, zawieszeniem, zwolnieniem, zgłoszeniem do odpowiednich organów.

Podpisując niniejszy kodeks, oświadczam, iż nie istnieją żadne powody i przeciwwskazania do mojej pracy z dziećmi.

ZAŁĄCZNIK NR 2
WZÓR FORMULARZA ZGŁOSZENIOWEGO

Dane osoby zgłaszającej incydent:

Dane kontaktowe:

Dane dziecka: imię, nazwisko, wiek, adres:

.....
Dane rodziców, opiekunów prawnych dziecka – imiona, nazwiska, adres, numer telefonu:

.....
Czy zgłaszasz bezpośrednie ujawnienie, swoje własne obawy lub obawy zgłoszone przez kogoś innego?

W przypadku zgłaszania obaw zgłoszonych przez kogoś innego, proszę podać:

- a jego/jej imię i nazwisko
- b stanowisko
- c numer telefonu i e-mail

Opis incydentu:

.....
.

Data i miejsce wystąpienia:

Czas trwania:

Data, miejsce i okoliczności wykrycia:

Rodzaj zgłaszanego nadużycia:

przemoc fizyczna ☐, wykorzystywanie seksualne ☐, przemoc emocjonalna, psychiczna lub werbalna
zaniedbanie ☐, prześladowanie ☐, inne, proszę wpisać:

.....

Przebieg incydentu:

Osoby uczestniczące w incydencie, tj. osoby dokonujące nadużycia i wobec których nadużycie zostało dokonane oraz świadkowie zdarzenia:

Zachowanie lub zaobserwowane u dziecka objawy:

Szczegóły rozmowy z dzieckiem/dziećmi, jeśli miały miejsce:

Dodatkowe informacje (w tym wskazanie innych organów/instytucji, do których zgłoszenie zostało skierowane:

ZAŁĄCZNIK NR 3**KARTA INTERWENCJI**

Imię i nazwisko Uczestnika		
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
Osoba zgłaszająca interwencję		
Opis działań podjętych przez personel Fundacji /w tym w szczegółowości zawiadomienie Placówki	Data	Działanie
Spotkania z Opiekunami	Data	Działanie

Forma podjętej interwencji	Zawiadomienie policji Zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa Wniosek o wgląd w sytuację rodziny Inny rodzaj interwencji. Jaki?	
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
Wyniki interwencji: działania organów sprawiedliwości, działania Fundacji, działania rodziców	Data	Działanie

ZAŁĄCZNIK NR 4**MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA DLA PRACOWNIKÓW**

Lp.	Odpowiedz na poniższe pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony Uczestników obowiązujące w Fundacji ?		
2.	Czy znasz treść Standardów ochrony małoletnich w Fundacji ProCuro Wrocław?		
3.	Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego dziecka?		
4.	Czy wiesz w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia dziecka?		
5.	Czy zaobserwowałeś naruszenie zasad określonych w Standardach oraz w pozostałych regulaminach i procedurach przez innego pracownika?		
6.	Czy masz uwagi / sugestie / przemyślenia związane z funkcjonującymi w Fundacji Standardami Ochrony Małoletnich? (Jeżeli tak, opisz je w tabeli poniżej)		
7.	Czy jakieś działanie związane z przyjęciem Standardów jest odbierane jako trudne lub niechętnie podchodzisz do jego realizacji z innych powodów?		

JĘŚLI NA KTÓREŚ Z PYTAŃ W ANKIECIE MONITORING STANDARTÓW ODPOWIEDZIAŁEŚ **TAK**
NAPISZ: Jakie zasady zostały naruszone?

NAPISZ: Jakie działania podjąłeś?

NAPISZ: Czy masz jakieś sugestie lub propozycję poprawy obowiązujących standardów?

ZAŁĄCZNIK NR 5

OGÓLNE ZASADY BEZPIECZEŃSTWA W INTERNECIE

- 1 Należy zdawać sobie sprawę, że w mediach społecznościowych dodanie osoby jako znajomego lub obserwatora skutkuje możliwością zobaczenia przez nią wszystkiego, co zostało dotychczas opublikowane, chyba że wprowadzone są ograniczenia prywatności. W Internecie nic nie powinno być publikowane bez zgody osób objętych wpisem/zdjęciem/ filmem/postem. Przy bezpośrednim komunikowaniu się z dziećmi drogą elektroniczną i publikowaniu komentarzy na portalach społecznościowych należy zwrócić uwagę, czy nie zagrażają dobru dziecka, nie wyrządzą mu krzywdy.
- 2 Rekomenduje się w szczególności następujące zasady w celu bezpiecznego korzystania z obrazów:
 - a / obrazy publikowane w mediach społecznościowych nie powinny zawierać danych osobowych, które ułatwiają zidentyfikowanie dziecka (adres, numer telefonu, itp.),
 - b / dzieci nie powinny być fotografowane w sposób poniżający lub prowokacyjny.
- 3 W świecie wirtualnym pracownicy i wolontariusze korzystający z osobistych mediów społecznościowych, nie powinni być w kręgu znajomych/obserwatorów z dziećmi.
- 4 Wiadomości, zdjęcia lub filmy obraźliwe, dyskryminujące lub o charakterze seksualnym nigdy nie powinny być publikowane w Internecie. Taka publikacja może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub dyscyplinarnej. Wszelka komunikacja powinna odbywać się w miarę możliwości za pośrednictwem rodziców lub opiekunów, chyba że uzgodniono inaczej.
- 5 W przypadku otrzymania wiadomości obraźliwych, dyskryminujących lub o charakterze seksualnym, należy to zgłosić Zarządowi Fundacji. Każdy, kto zachowuje się w sposób, który mógłby zostać uznany za nieodpowiedni, w związku z filmowaniem lub fotografowaniem dzieci lub korzystaniem z mediów społecznościowych, powinien zostać zgłoszony. W wielu przypadkach najlepszą odpowiedzią jest brak odpowiedzi, ponieważ takie działanie może tylko eskalować sytuację. Nie należy usuwać wiadomości ani innych materiałów, dopóki Fundacja nie zostanie poinformowana ponieważ mogą być wykorzystane jako dowody w sprawie.
- 6 Należy pamiętać, że istnieją szczególne ryzyka związane z używaniem nowych technologii, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa dzieci, w szczególności:
 - a / dostęp i udostępnianie danych osobowych,
 - b / udostępnianie lub publikowanie zdjęć lub nagrań bez zgody,
 - c / przesyłanie treści obraźliwych lub nieodpowiednich,
 - d / nękanie w sieci (cyberbullying),
 - e / uwodzenie dziecka przez dorosłych (grooming).
- 7 Zasadą powinna być komunikacja z dziećmi za pośrednictwem osób dorosłych, rodziców/opiekunów, zawsze kiedy jest to możliwe.
- 8 Osoby pracujące z dziećmi powinny przestrzegać następujących zasad:
 - a / nie używać swoich prywatnych kont w mediach społecznościowych do publikowania informacji związanych z pracą z dziećmi. Wszelka komunikacja powinna być prowadzona poprzez oficjalne media społecznościowe Fundacji,
 - b / nie komunikować się z dziećmi za pomocą prywatnego konta. Wszelka taka komunikacja powinna odbywać się poprzez kontakt z rodzicami/opiekunami,
 - c / nie dodawać do znajomych ani nie obserwować dzieci w mediach społecznościowych za pośrednictwem prywatnego konta,

d / nie publikować na swoich kontach prywatnych w mediach społecznościowych treści niewłaściwych lub naruszających dobra osobiste innych osób, mając na uwadze, że mogą być obserwowani przez dzieci.